

DARBA UZDEVUMS RĪCĪBAS PLĀNAM RĪGAS METROPOLES AREĀLA ATTĪSTĪBAI

Darba uzdevums Rīcības plānam Rīgas metropoles areāla attīstībai (turpmāk – Plāns) sagatavots balstoties uz Rīgas plānošanas reģiona (turpmāk – RPR) pašvaldību, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Zemgales plānošanas reģiona sniegtajiem priekšlikumiem, atbildot uz RPR 15.01.2018. vēstuli Nr.7.9./41 “Par Rīgas metropoles areāla rīcības plāna izstrādi”. Darba uzdevumā ņemts vērā arī RPR sagatavotais pamatojums Plāna izstrādei, kas ietver nacionāla un reģionāla līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos minētos uzstādījumus Rīgas metropoles areāla attīstībai, kā arī ietver pētījumu rezultātus par Rīgas metropoles un aglomerācijas tematiku, kas apliecina nepieciešamību pēc integrētiem attīstības risinājumiem šajā funkcionālajā teritorijā.

PLĀNA MĒRĶIS UN BŪTĪBA

Dokumenta nosaukums: Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai.

Dokumenta veids un statuss: Tematisks plāns ar Rīgas metropoles areāla integrētiem attīstības risinājumiem. Plānu apstiprina RPR attīstības padome.

Plāna izstrādes mērķis: panākt Rīgas metropoles areāla saskaņotu attīstību un tur notiekošo procesu koordinēšanu, izmantojot integrētu pieeju un kompleksus risinājumus, lai saskaņotu valsts, Rīgas pilsētas, Rīgas metropoles areālā ietilpstošo pašvaldību un iedzīvotāju intereses. Plāns kalpo par pamatu sarunām starp metropoles pašvaldībām, valdību un ministrijām par nepieciešamā finansējuma piesaisti gan esošajā Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā, gan gatavojoties nākošā plānošanas perioda (pēc 2020.gada) investīciju sadalei. Netiešais mērķis ir kvalitatīva dialoga veidošana metropoles attīstības dalībnieku starpā Plāna izstrādes un īstenošanas procesā.

Teritoriālais aptvērums: tiek izmantots spēkā esošajos RPR teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktais Rīgas metropoles areāla formulējums – Rīgas metropole tiek uzlūkota kā ar galvaspilsētu funkcionāli cieši saistīta ekonomiskās un sociālās kustības telpa, ko veido Rīgas pilsēta kopā ar tuvējām dažāda lieluma pilsētām (Jūrmalu, Olaini, Jelgavu, Baldoni, Salaspili, Ogrī, Tukumu un Siguldu) un Pierīgas novadu pašvaldībām, kurās izteikta iedzīvotāju ikdienas svārstmigrācija. Rīgas metropoles teritoriālais aptvērums jāpārskata un jāaktualizē Plāna izstrādes procesā.

IZSTRĀDES PIEEJA UN SATURS

Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, kas jāņem vērā Plāna izstrādes procesā:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030;
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014-2020;
- Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013-2019;
- Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030 un attīstības programma 2014-2020;

- Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030 un attīstības programma 2015-2020;
- Metropoles areālā ietilpstošo vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas.
- Tematiski nozaru politikas plānošanas dokumenti, kas saistīti ar būtiskiem metropoles areālā risināmiem jautājumiem – mobilitāte, izglītība u.c.

Pārskati un pētījumi, kas jāizvērtē Plāna izstrādes procesā:

- Pārskats par reģionu attīstību Latvijā 2011 (izstrādāts 2012.gadā, VARAM, VRAA). Sadaļa par Rīgas metropoles areālu;
- Rīgas aglomerācijas robežu precizēšana (izstrādāts 2017.gadā, RD Pilsētas attīstības departaments, Latvijas Universitātes ĢZZF);
- Citi pārskati, pētījumi vai ziņojumi, kas ietver Rīgas metropoles areāla vai Rīgas aglomerācijas jautājumu tematiku.

Plānā paredzētās rīcības jāplāno ievērojot 3 dimensijas – laika, teritoriālo un tematisko ietvaru

Laika (darbības termiņu) ietvars:

- Ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi – metropoles areāla sapratne un ilgtermiņa attīstības redzējums (2030+);
- Vidējā termiņā risināmie jautājumi (pēc 2020.gada);
- Īstermiņa risinājumi jeb tūlītējie soļi (3 tuvāko gadu ‘akūtās’ vajadzības).

Teritoriālais ietvars:

- Rīgas metropoles iekšējā telpa (Rīga, tieši pieguļošās un tuvākās teritorijas);
- Rīgas metropoles ārējā telpa (Metropoles centru loka – Tukuma, Jelgavas, Ogres, Siguldas un Limbažu novada pašvaldības un tuvākās teritorijas);
- Rīgas metropoles ietekmes areāls (tiešas funkcionālas ietekmes teritorijas RPR, ZPR, un VPR, galvenokārt nozīmīgāko transporta koridoru virzienā).

Tematiskais (stratēģiskais) ietvars, galvenie virzieni:

- Metropoles areāla pārvaldība (attīstības jautājumu koordinācija, atbildības, lēmumu pieņemšana un aktivitāšu īstenošanas mehānismi – saistība ar sadarbības teritoriju veidošanas ieceri);
- Reģionālā un starptautiskā konkurētspēja (biznesa vide, tūrisms, kultūra, sports un reģionālais mārketing);
- Apdzīvojuma struktūra (mājokļi un apdzīvoto vietu dzīves vides sakārtošana);
- Transports un mobilitāte (sasniedzamība, pieejamība un publiskais transports);
- Publiskie pakalpojumi (izglītība, mūžizglītība, veselība, kultūra, sports un brīvā laika pavadīšanas iespējas);
- Dabas vide (vides kvalitāte un stāvoklis, vides un dabas resursu pārvaldība, klimata pārmaiņu ietekme).

Plāna ietvaros būtiskākie risināmie jautājumi* (atbilstoši tematiskajam ietvaram):

*Konkrēti īstermiņā un vidējā termiņā risināmie jautājumi tiks precizēti Plāna izstrādes procesā

Īstermiņā (tūlītējie soļi 3 gadu periodā)	Vidējā termiņā (pēc 2020.gada)
Metropoles areāla pārvaldība	
<ul style="list-style-type: none"> - Vienotas sapratnes radīšana par Rīgas metropoles areālu – sadarbības mērķi, teritoriālais aptverums un tematiskie virzieni; - Iespējamo metropoles areāla sadarbības un pārvaldības mehānismu izveide un iedzīvināšana, sadarbības teritoriju veidošanas konteksts; - Pētnieciski analītiskās bāzes nodrošināšana metropoles areāla attīstības procesu uzraudzībai, tendenču noteikšanai un piemērotāko risinājumu identificēšanai. 	<ul style="list-style-type: none"> - Metropoles areāla pārvaldības modeļa funkcionālie risinājumi (atbildību sadale, atsevišķu darbības jomu koordinācija, lēmumu pieņemšanas un izpildes kārtība); - Finansēšanas mehānismi un kopprojekti (finansu pārvaldības organizēšana – nodokļi un iemaksas, starpteritoriālo (divas vai vairākas administratīvās teritorijas) attīstības projektu finansēšana un koordinēšana).
Reģionālā un starptautiskā konkurētspēja	
<ul style="list-style-type: none"> - Mārketings un zīmolvedība: reģiona kopīgu vērtību un resursu reprezentācija starptautiskā mērogā. - Kompleksa tūrisma piedāvājuma veidošana; - Tūrisma specializācija – veselības tūrisms, dabas tūrisms, kurortoloģija, kultūra, konferences, u.c. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vienota tūrisma piedāvājuma pārvaldība reģionā; - Uzņēmējdarbību atbalstoša vide un izglītības piedāvājuma atbilstība darba tirgus prasībām; - Industriālo un ražošanas teritoriju izvietojums metropolē, ar to saistītās infrastruktūras (inženierapgādes) nodrošinājums; - Starptautiski nozīmīgu sporta un kultūras dzīves notikumu veicināšana, atbilstošas infrastruktūras un pakalpojumu tīklu plānošana.
Apdzīvotuma struktūra	
<ul style="list-style-type: none"> - Apdzīvotuma struktūras un apbūves teritoriju saskaņošana, apbūves intensificēšanas pasākumi (pašvaldību teritorijas plānojumu pārskatīšana, priekšlikumi izmaiņām Vispārējos apbūves noteikumos); - Urbānās izplešanās un vienlaidus apbūves ierobežošana; - Vāji attīstītu teritoriju identificēšana, risinājumu meklēšana līdzsvarotai attīstībai (piemēram, saistībā ar būtiskiem sabiedriskiem objektiem, u.c.); - Iedzīvotāju kopienu atbalstīšana un stiprināšana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Funkcionālu un estētisku publiskās ārtelpas risinājumu īstenošana; - Degradēto teritoriju un neizmantoto ēku (tajā skaitā nepabeigto dzīvojamo ēku, kūrortu teritoriju, industriālo teritoriju u.c.), apsaimniekošanas un attīstības risinājumi; - Metropoles areāla mājokļu politikas izstrāde (tajā skaitā kopīgu pakalpojumu nodrošināšanā dažādām grupām); - Metropoles areālā tieši neietilpstošo, bet funkcionāli cieši saistīto teritoriju nozīme, pilsētas-lauku mijiedarbība, reģionālas nozīmes centru loma; - Vienotas vadlīnijas (ieteikumi) apbūves noteikumiem Rīgas metropoles areālā. Apdzīvoto vietu kapacitātes un funkcionalitātes novērtēšana – spēja uzņemt jaunus iedzīvotājus un nepieciešamie infrastruktūras uzlabojumi.

Transports un mobilitāte	
<ul style="list-style-type: none"> - Rīgas metropoles areāla transporta un mobilitātes kopīga attīstības redzējuma izstrāde; - Stāvparku (Park & Ride) koordinēta attīstība Rīgā un Pierīgā; - Projekta RailBaltica ietekme uz areāla pašvaldībām – trases novietojums un potenciālo reģionālo pieturvietu izvietojums; - Sabiedriskā transporta nodrošinājums un saskaņota darbība (maršruti, laika grafiks, biļešu cenas, vienota metropoles areāla biļete), augstākas prioritātes noteikšana sabiedriskajam transportam un vienotas kvalitātes prasības dažādiem pārvadātājiem; - Sadarbības uzlabošana ar institūcijām, kas atbildīgas par mobilitātes infrastruktūru – īpaši jautājumos par dzelzceļa pārbrauktuvēm, pārejām, stāvlaukumiem, satiksmes drošību, gājēju ceļiem, veloceļiem u.c. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vienotas reģiona satiksmes un transporta tīklu pārvaldības izveide RPR; - Reģionālu veloceļu un Rīgas / Pierīgas savienojumu plānošana un integrēšana jau esošajos velomaršrutos. - Novadu pierobežu transporta jautājumu risināšana – īpaši iebraukšana un izbraukšana no Rīgas; - Tranzīta koridoru attīstīšana, novirzot intensīvas satiksmes plūsmas no dzīvojamām teritorijām un mazinot sastrēgumus; - Valsts transporta infrastruktūras uzlabošana, kā arī vietējās nozīmes autoceļu stāvokļa uzlabošana; - Pierīgas sliežu transporta (tramvaja) līniju attīstības virzība; - Lidostas “Rīga” pievedceļu attīstība un savienojamība ar pārējo RPR teritoriju; - Lidostas “Jūrmala” attīstība; - Iekšējie ūdensceļi un saistītā infrastruktūra (ostas, pietātnes) kā ūdenstransporta attīstības potenciāls un ūdensmalu attīstība.
Publiskie pakalpojumi	
<p>Vienota reģiona (pašvaldību) pakalpojumu tīkla plānošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pirmsskolas izglītības iestāžu plānošana, izveide un attīstība reģionā; - Skolu tīkla sakārtošana metropoles areālā; - Sporta un kultūras iestādes, pakalpojumi, specializācija. <p>Valsts pakalpojumu tīkla plānošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sociālo pakalpojumu sistēmas plānošana, izveide un attīstība reģionā; - Veselības iestāžu plānošana, izveide un attīstība reģionā; - Policijas, glābšanas un ugunsdzēsības pakalpojumu izvietojums. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sociālo pakalpojumu pieejamība, deinstitucionalizācijas risinājumu īstenošana; - Veselības pakalpojumu pieejamība, risinājumu īstenošana - Profesionālās izglītības skolu izvietojums un specializācija; - Izglītības programmu atbilstība darba tirgus prasībām (tajā skaitā profesionālā ievirze un mūžizglītība).
Dabas vide	
<ul style="list-style-type: none"> - Saskaņota un efektīva vides un dabas resursu pārvaldība; - Pasākumi dabas un neapbūvēto teritoriju saglabāšanai; - Centralizētas biomasas savākšanas vietu izveide un attīstība reģionā; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaļo un zilo teritoriju saglabāšana (īpaši Rīgas ‘zaļās josta’ un Rīgas – Pierīgas iekšējie ūdeņi); - Aizsargjoslas, lietus ūdens, meliorācija, pretplūdu pasākumi - inženierinfrastruktūras attīstības koordinēšana; - Pārrobežu piesārņojums (gaisa, ūdens, skaņas) – it īpaši uzsvars uz objektiem un telpām, kas skar divas vai vairāk pašvaldības;

<ul style="list-style-type: none"> - Aizsargjoslas, lietus ūdens, meliorācija, pretplūdu pasākumi - inženierinfrastruktūras attīstības koordinēšana; - Iekšējo ūdeņu un ūdensmalu izmantošanas, apsaimniekošanas un apbūves noteikumi, tajā skaitā publisko ūdeņu, kas atrodas vairākas teritorijās, vienota apsaimniekošana un pārvaldība; - Antropogēno slodžu regulēšanas pasākumi Pierīgas mežos. Mežu kā ainavas elementu nodalīšana no mežiem, kuros veic mežizstrādi.	<ul style="list-style-type: none"> - Atkritumu šķirošana un dalīti savāktu atkritumu apsaimniekošana, videi draudzīgo tehnoloģiju izmantošana; - Rekreācijas un aktīvās atpūtas vietu, tajā skaitā dabas parku un mežaparku plānošana, iekļaujot arī fizisko aktivitāšu un aktīva dzīvesveida veicināšanai paredzētus objektus.
---	--

IZSTRĀDES PROCESS

Izstrādes procesā iesaistītās puses:

Rīgas plānošanas reģions (Plāna izstrādes vadošā institūcija);
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija;
Satiksmes ministrija;
Izglītības un zinātnes ministrija;
Pārresoru koordinācijas centrs;
Zemgales plānošanas reģions;
Rīgas metropoles areālā ietilpstošās pašvaldības.

Plāna izstrādes procesa vadībai un uzraudzībai tiek izveidota Koordinācijas grupa, kuras sastāvā ir plāna izstrādē iesaistīto pušu pārstāvji.

Tematisko darba grupu virzieni (atbilstoši tematiskajam ietvaram):

Metropoles areāla pārvaldība;
Reģionālā un starptautiskā konkurētspēja;
Apdzīvojuma struktūra;
Transports un mobilitāte;
Publiskie pakalpojumi;
Dabas vide.

Tematiskās darba grupas tiek organizētas iesaistot pašvaldību attīstības plānotājus un atbilstošu jomu ekspertus. Darba grupas var tikt organizētas RPR Attīstības plānotāju Konsultatīvās darba grupas ietvaros, kurās darbojas pašvaldību deleģēti attīstības plānošanas speciālisti.

Noteiktie tematisko darba grupu jautājumi tiek izskatīti arī RPR Attīstības padomes izveidotajās politiskajās darba grupās saistībā ar jautājumiem, kas ietver sabiedriskā transporta, uzņēmējdarbības, izglītības u.c. tematiku.

Sabiedrības līdzdalība:

Sabiedrības līdzdalības procesā tiek iesaistīti Rīgas metropoles areālā ietilpstošo teritoriālo kopienu un apkaimju biedrību pārstāvji, kā arī metropoles areāla attīstībai tematiski atbilstošās nevalstiskās organizācijas.

Plāna izstrādes laika grafiks:

Aktivitāte	Laika periods (mēnesis 2018.gadā)
Plāna izstrādes darba uzdevuma sagatavošana, izskatīšana RPR Attīstības plānotāju Konsultatīvajā darba grupā un apstiprināšana RPR Attīstības padomē	februāris – marts
Plāna izstrādes koordinācijas grupas izveide (sastāvā Plāna izstrādes procesā iesaistīto pušu pārstāvji)	marts – aprīlis
Plāna struktūras un stratēģiskā ietvara izstrāde	aprīlis
Rīgas metropoles attīstības tendenču un esošās situācijas novērtējums stratēģiski būtiskākajās jomās (atbilstoši tematiskajam ietvaram)	maijs
Tematisko darba grupu aktivitātes Rīcību un aktivitāšu noteikšana	maijs – jūnijs
Plāna projekta izstrāde un kartogrāfiskā materiāla sagatavošana	jūlijs – augusts
Sabiedrības iesaistes aktivitātes un Plāna apspriešana	septembris – oktobris
Plāna projekta precizēšana	novembris
Plāna gala redakcijas sagatavošana un apstiprināšana RPR Attīstības padomē	decembris

Plāna izstrādes finansēšana:

Izstrādes finansēšana tiek nodrošināta RPR budžeta un projektu ietvaros, kas tematiski saistīti ar Rīgas metropoles areālā risināmiem jautājumiem.